

Osio 1. Yleinen osaaminen – Arvosteluperusteet

- 1) -yrityssalaisuuden rikkomiseen kunkin osalliseksi väitettyjen osalta: kiinnitä erityisesti huomiosi siihen, onko yrityssalaisuussuoja loukattu tapauksen tosiasioiden valossa?
- 2)-tekijänoikeussuojan rikkomiseen: mikä suojamuoto ja toteutuisiko se tapauksessa ?; ja
- 3) –toimivaltakysymykseen: kuuluuko asia syyttäjälle vai markkinaoikeudelle ja millä perusteella?
- 4) - miten työsuohdekeksintölaki vaikuttaa asian arviointiin?

Lähtökohtaisesti kukin osakysymys oli 2,5 pisteen arvoinen. Mutta jos oli alussa selittänyt hyvin perusasetelman, mistä kysymys sekä avannut liike- ja yrityssalaisuuden sisältöä, niin sai korotusta, aina 3 tai erittäin laadukkaissa tapauksissa aina 3,5 pisteeseen asti. Perusasetelman selittäminen liittyy osakysymykseen 1 erityisesti.

Yleistä: Tapaus liittyi liike- ja yrityssalaisuussuojaan. Yleinen syyttäjä oli saanut tutkittavakseen yrityssalaisuuden rikkomista ja tekijänoikeusloukkausta koskevat teot. Syytettyinä olevat kolme yrityksen (Multimetal Oy) työntekijää, joista kukin osaltaan kiistivät po. teot. Yritys- ja liikesalaisuuden määrittely on tapahtunut tunnetusti varsin *hajanaisesti* eri laeissa. Kyse on 'aineettomasta osaamisesta' yrityksissä. Avainasemassa käsitteelle oikeudellisesti on laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa (SopMenL). Mutta *suojan kohde*, luottamuksellinen tieto, on samanaikaisesti määritelty myös rikoslaissa. Lisäksi työsuopimuslain sisältöön on niin ikään kiinnitettävä huomiota. Lain tasolla puhutaan milloin liikesalaisuudesta (SopMenL 4 §), milloin yrityssalaisuudesta (RL 30: 4-6 §:t). Varsinkin aiemmin esiintyi myös ilmaisu liike- ja ammattisalaisuus, joka on myös työsuopimuslaissa (TSL 3:4). (Castrén s. 20-21, Haarmann s. 455). Pelkistäen voi *yrityssalaisuudella tarkoitetaan tietoa, joka on yrityksen hallussa ja jonka yritys pitää salassa ja jonka tiedon ilmaiseminen aiheuttaa vahinkoa*. Työntekijät ovat kaikki tehneet kuvatut teot ennen irtisanoutumistaan työsuhteestaan, joten ajallinen edellytys rikkomiselle täyttyy. Rangaistusvastuu on mahdollinen aina kahden vuoden karenssiajan kuluessa tehdyistä teoista palvelussuhteen päättymisestä laskettuna (RL 30:5 §:n 2 mom.)

Vastaukset kysytyihin osakysymyksiin:

- 1) Kalle Kulma: yleisesti tunnettuja tietoja tai helposti saatavilla ei yleensä pidetä yrityssalaisuutena RL:n mielessä. Kuitenkin joskus tällaisten tietojen yhdistelmät ja varsinkin sellaiset tietoyhdistelmät, joihin on uhrattu investointeja niiden kokoamiseksi sekä jos yhdistely on tehty erityisellä tavalla yrityksessä tietoja luokitellen, niin pääsäännöstä voidaan poiketakin. Asiakokonaisuudet voivat erityistilanteissa saada jopa yrityssalaisuuden aseman. Esimerkiksi kootut asiakastiedot on katsottu tällaisiksi. Silti Kalle Kulman teko on tuskin helposti katsottavissa yrityssalaisuuden rikkomiseksi. Hän tallensi lähinnä yleisiä markkinatietoja ja yleisiä alan indeksejä, jotka helposti yleisesti saatavilla. Pete Porkan toimintaa voidaan selkeästi arvioida toisin. Eli hänen osaltaan rikkomisen voi tulla kysymykseen. Sari Särmän toiminta: työpiirustukset voidaan katsoa liikesalaisuuksiksi (yrityssalaisuuksiksi), ellei piirustukset sisällä muita tietoja kuin ne, jotka ilmenevät suoraan itse tuotteesta. (Kts. KKO 1991:11 (NOSTOLAVA). Kts. myös SopMenL 4 §:n 2 mom ja 3 mom. Jälkimmäisen mukaanhan: ” Joka elinkeinonharjoittajan puolesta tehtävää suorittaessaan on saanut tiedon liikesalaisuudesta tai jolle työn tai tehtävän suorittamista varten taikka muuten liiketarkoituksessa on uskottu tekninen esikuva tai tekninen ohje, ei saa sitä oikeudettomasti käyttää eikä ilmaista.” Haarmann s. 456-458.
- 2) Yritys voi vedota luettelosuojaan tai tietokantojen suojaan TekijäL 49 §:n mukaan. Tosin mikä tahansa luettelo tai kooste ei saa suojaa, vaan laissa on määritelty useitakin edellytyksiä. Luettelosuojan soveltaminen vaatii suurta määrää tietoja, jotka on koottu yhteen paikkaan. Tietokantasuoja edellyttää taas tietokantaa, jonka sisällön kerääminen, varmistaminen tai

esittäminen on edellyttänyt ns. huomattavaa panostusta. Kumpikin suojamuoto antaa toki yksinomaisen kappaleen valmistamisen oikeuden, ja on voimassa yleensä 15 vuotta tuotteen valmistusvuodesta laskettuna. Oikeudet tietokantaan ovat myös epäilyksittä siirtyneet yritykselle (TekijäL 40 b §). Mitä tulee teknisten piirustusten suojaan TekijäL:n mukaan, niin varsinainen teossuojahan (TekijäL 1 §:n mukaan) vaatii itsenäisyyttä ja omaperäisyyttä piirustuksilta, ja tämä tulee harvoin kysymykseen puhtaasti koukkuja tmv. kuvaavilta piirustuksilta. Toisin voitaisiin ehkä arvioida esim. arkkitehtipiirustuksia. Haarmann s. 133-136. Koukkujen käyttäminen vapaasti inspiraation pohjana on sallittua. Tuskin suoraa kiellettävää suoraa kopiointia on tapahtunut ('vapaat muunnelmat; TekijäL 4 §:n 2 mom.).

- 3) Immateriaalioikeudelliset asiat on pääosin keskitetty markkinaoikeuteen. MAO käsittelee ns. teollis- ja tekijänoikeudellisina asioina myös SopMenL:ssa sen toimivaltaan säädetty *riita-asiat*. Rikosasiat sen sijaan kuuluvat yleiseen tuomioistuimeen. Siten syyttäjä on oikeutettu ja velvollinen tutkimaan rikokseksi väitetyn teon. MAO:sta annettu laki ja laki oikeudenkäynnistä MAO:ssa. Kts. myös esim. Haarmann s. 462.
- 4) TyösKeksL:n soveltaminen edellyttää, että keksintö on patentilla suojattavissa. Sen ei tarvitse olla tätä konkreettisesti. Pelkkä mahdollisuus patentointiin riittää. Tosin lienee epäilyksenalaista, täyttävätkö koukut tai niiden suunnittelu (esim. menetelmänä) mitenkään patentoitavuuden kriteerit patentoitavuuden yleiset kriteerit edes abstrakti. Tapauksen tekstistä ei ilmene ainakaan sitä, onko patenttia edes yritetty hakea. Eli väite siitä, että olisiko Porkalla saamista po. perusteella on muutenkin eräänlainen sivuheitto, jolla on pyritty väistämään pääasiaan vastaamista (yrityssalaisuuden rikkominen rikosoikeudellisella perusteella) (RL 30:5). Haarmann s. 243. Muutenkaan patentoitavuus ei vaikuta niin, että yrityssalaisuussuoja sinänsä poistuisi.

Vastaajat viittasivat myös kilpailuvapauteensa eli oikeuteensa perustaa uusi yritys. Mistään kilpailukieltoa koskevasta sopimuksesta ei tapauksessa sinänsä mainittu, mutta sellaista voidaan tarvittaessa sovitella tuomioistuimessa (oikeustoimilain 36 §) . Kuitenkin on huomattava, että kaikki syytetyt henkilöt olivat ryhtyneet ym. jotakuinkin varsin arveluttaviin toimenpiteisiin jo ennen työsuhteensa irtisanomista eli työsuhteen vielä voimassaollessa. (Castrén s. 48).

Osio 1. Etiikka – Arvosteluperusteet

2a (max 3p)

Vastaus a (max 1.5 p):

- Tässä pitää tarkistaa tilanne sekä X:n (lähtökohtaisesti esteellinen AAM:n takia) ja Y:n (ei esteellinen) kannalta;
- 25% pisteistä Y:n tilanne (helppo) + 75% pisteistä X:n tilanne (vaikeampi)

Vastaus b (max 1.5 p):

- kohta 3.3 Salassapitovelvollisuus
- AAM ei voi lähtökohtaisesti osallistua. Luvan kanssa voi, mikäli molemmat osapuolet hyväksyvät. 50% vastaus + 50% perustelut

2b (max 3 p)

Vastaus:

- Koska voimaansaattamisessa käytetään ”julkisia tietoja”, toimenpiteelle ei ole estettä (kohta 3.3 Salassapitovelvollisuus + 5 Esteellisyys). Voidaan lähteä siitä että ep-patentti on julkinen kun se myönnetään. Tästä syystä voidaan validoida. Tällaisesta vastauksesta saa täydet 3 pistettä (50% pisteistä vastauksesta + 50% pisteistä perusteluista).
- Sinun ei kuitenkaan tarvitse ottaa vastaan asiaa (esim kohta 4.1 Tehtävän vastaanottaminen). Tästä syystä 1 piste voi saada mikäli tunnistaa ongelmat, mutta ei vastaa että voidaan validoida. Syy: on aina hyvä olla nykyisen asiakkaan puolella (lojaalisuus)

Yleinen osa, kys. 3 v. 2017 - Suojamuotojen vertailu – Arvosteluperusteet

Kysymyksen lähtökohta: patentointi ongelmallista liiketaloudellisessa mielessä, koska loukkauksen osoittaminen likimain mahdotonta. Tilanteessa kuvattua asiakasta palvelee tällöin parhaiten yrityssalaisuuden ja patentoinnin eri puolien vertailu liiketoiminnan näkökulmasta.

Yrityssalaisuutena säilyttämisen tarkastelua:

Hyvät puolet:

- rekisteröinti ja käsittely ei maksa mitään (ei virasto/asiamieskuluja)
- pätee mihin tahansa liiketoiminnassa merkittävään, lisäarvoa tuottavaan tietoon (vrt. ”patentable subject matter”)

Huonot puolet:

- kolmas osapuoli voi keksiä riippumattomasti idean itse, eikä tällöin käyttöä voi estää
- Jos tuote ostettu markkinoilta, sen kopiointi yksityiskohtia myöten (reverse engineering) pääasiassa sallittua (SopMen-laki voi tulla vastaan)
- Jos idea lisensoidaan eikä sen edelleenuovutusta/paljastamista kielletä, idean voi paljastaa
- Jos tuotteeseen pääsee käsiksi vaikkapa messuilla, siitä saa ottaa vapaasti ideoita
- Yrityksen tulee voida osoittaa, että se on ryhtynyt toimiin tiedon pitämiseksi salassa

Patentoitavana keksintönä pitämisen tarkastelua:

- yleisohje: työsuhdekeksintöohjesääntö laadittava
- keksinnön oikeuksien varaamisessa tulee toimia ripeästi, koska jos pidetään pat. keksintönä, 2kk aikaa jo kulunut (voi pyytää toki lisää aikaa keksijältä – tätä seikkaa ei kukaan kokelaista maininnut(!))
- keksinnöllisyystarkastelu: onko 2% aikaisemmasta aineen käytöstä keksinnöllistä eri käyttökohteessa?
- jos päätytään pitämään patentoitavana keksintönä, oikeudet pitää kuitenkin siirtää TSK-lain nojalla, vaikka ei patentoitaisikaan.

HUOM: Kysymyksestä ei saa hyväksyttävää pistemäärää ilman mitään mainintaa liike/yrityssalaisuuden vaihtoehdosta.

Muiden suojamuotojen tarkastelusta on annettu hajapisteitä.

Muuta huomioitavaa:

- keksijän lempinimi keksinnölleen toimii harvoin järkevänä lähtökohtana brändin luomiselle (”ihmekimalle”-nimen rekisteröinti suoraan). Tästä lähestymistavasta ei kuitenkaan ole vähennetty pisteitä. Idean kehittäminen brandiksi sinänsä hyvä vaihtoehto.

Sen sijaan piste/pisteitä on menetetty seuraavista ideoista:

- ehdotettu hyödyllisyysmallin hakemista menetelmälle (HYMAa ei saa menetelmälle)
- ehdotettu mallisuojan hakemista kimaltavalle pinnalle (ilman, että on mainittu, että konsti on likimain mahdoton). On pidettävä jokseenkin varmana, että pelkkä pinnan ”kiilto” tai kimallus ei riitä erottamaan tuotteen ulkomuotoa aikaisemmin julki tulleesta tavalla, jolla mallisuojan voisi saada.
- tehdyn idean pitäminen tekijänoikeudella suojattuna asiana, joka automaattisesti siirtyisi työnantajalle. Poislukien tietokoneohjelmien poikkeussäännös näin nimenomaisesti ei tapahdu.

Hyvä asiamies ei ”hukuta” asiakastaan erilaisiin, jokseenkin varmasti toivottomiin ”temppeihin” saada idealleen immateriaalista suojaa (ainakaan kertomatta asiakkaalle, että temppeujen onnistumisen mahdollisuus on mitätön).